

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 6. In quo traditur explicatio quæstionum, quibus inquiritur de
necessariis ad digne sumendam sacrosanctam Eucharistiam,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

CAP. VI.

In quo traditur explicatio questionum, quibus inquiruntur de necessarijs ad dignè sumendam sacrosanctam Eucharistiam.

SVMMARIVM.

- 97. Dispositio ad Eucharistia susceptionem requiritur nõ modo ex parte corporis, sed etiam ex parte animæ.
- 98. Sola fides non est sufficiens dispositio animæ ad eam sumptionem.
- 99. Peccatum indignè sumentium sacrosanctam Eucharistiam.
- 100. Sumere Eucharistiam peccando venialiter, non est de se peccatum plũ quam veniale; quale tantum etiam committit, qui ex multitudine venialium se sentiens sine deuotione accedere, non excusat dolorem cum proposito emendationis.
- 101. Habentem peccatum veniale in habitu, ad Sacramentum Eucharistia accedere sine dolore de eo, non est de se peccatum.
- 102. Actualis deuotio quatenus requisita sit in sumptione Eucharistia.
- 103. Vfus Sacramenti Penitentia est necessaria dispositio ad Eucharistiam dignè sumentiam, & quomodo.
- 104. Necessitas implendi Ecclesiasticum præceptum non excusat ab obligatione ad talem dispositionem.
- 105. Quod talis necessitas excusans, sit tum articuli mortis, tum vitandam infamiam vel scandalum.
- 106. Quomodo eadem sit quog, necessitas assequendi Missam inchoatam.
- 107. Quo item modo sit in Parocho necessitas satisfaciendi suo officio.
- 108. De penuria Confessarij in tribus casibus excusante ab eadem obligatione.
- 109. Qui sumptione Eucharistia, peccati mortalis sibi conscius, non potest præmittere Sacramentalem confessionem, tenetur præmittere contritionem perfectam: quem tamen inculpata ignorantia, bona fides excusare possunt.
- 110. Obligatio Sacerdotis quam primũ constendi, cum sibi conscius peccati mortalis celebravit non præmissa confessione, ad alios caratione communis cantus non extenditur.
- 111. Illicitum quidem non est de se (etsi consul. um non sit) statim post peccatum mortale commissum Eucharistiam sumere.
- 112. Dispositio ad eam ex parte corporis, & de præcepto quod Sacerdoti datur communicandi cum stola.
- 113. Quatenus scditas corporis cenatur impedimentum sumentis Eucharistiam.
- 114. Carnalis pollutio quomodo sit peccatum.
- 115. De proniente ex peccato mortali quid sit statuendum in ordine ad Eucharistia sumptionem.
- 116. Quid de proniente ex peccato veniali, vel ex causa merè naturalis.
- 117. Quid de actu coniugali.
- 118. Sumentem Eucharistia Sacramentum oportet ieiunium esse ieiunio nature.
- 119. Requisita ad tale ieiunium.
- 120. Necessitas ob quam potest quis Eucharistiam sumere non ieiunus.
- 121. Eucharistiam consecrare extra Missam, neq, hanc post cibum, aut potũ dicere licet, vt existens in articulo mortis dari possit vaticum.
- 122. Tres casus in quibus ob reuerentiam Sacramenti Eucharistia, ipsam sumi potest a non ieiunio.
- 123. De sumptione particularum Eucharistia tenenda ad vitandam Sacramenti irreuerentiam.

97. Præmittendum est non videri dubitandum, quin id quod habetur ex cap. 11. prioris ad Corinth. in sumptione sacrosanctæ Eucharistia, diiudicandum esse corpus Domini (vtpote longissimè diuersum à communibus cibis) spectet non solum ad interiorem animæ dispositionem; sed etiam ex parte corporis ad exteriorè sumentis modum: quandoquidem veneratio, adoratioque debita Christo, qui sub sen-

sibus speciebus realiter existit, & sumitur in Eucharistia, tale quid exigit, à nobis in quibus defectus externa reuerentia, qua sit interioris fidei & religionis signũ, vulgarisq; sumendi modus, infidelè & irreligiosum indicat animũ. Vnde istiusmodi questionum, aliæ ad animæ, & aliæ ad corporis necessariam dispositionem pertinent.

QVÆSTIO I.

An sola fides sit necessaria ad dignè sumendam Eucharistiam.

AD hanc, respondendum est negatiuè, ex definitione Concil. Trident. sess. 13. cap. 7. Et ratio est, quia cum vera fide potest quis conscientiam habere peccati mortalis, iuxta illud Matth. 7. Non omnis qui dicit mihi, Domine Domine, intrabit in regnũ cælorum, &c.] cum qua tamen conscientia nemo potest ad sacrosanctam Eucharistiam dignè accedere, vt patet ex citato cap. 11. prioris ad Corinth. & latius docet id aduersus hæreticos Bellarm. lib. 4. De Euchar. cap. 17. 18. & 19.

Vbi aduerte conscientia habere peccati mortalis dici, non modo de eo qui affectum habet peccandi, sed etiam de eo qui etsi affectum non habeat ad peccatum mortale, tamen sciens illud à se antea commissum esse, & adhuc in ipsius anima quoad maculam & reatum perseuerare, non dolet de illo, nec illud deestatur sufficenter ad illius expulsionem. Vnde cum Sacramentum Eucharistia dicitur indignè suscipi, cum peccati mortalis conscientia, idem est ac si dicatur, ultra rectam fidem, in eo qui se scit peccato mortali contaminatum, requiri penitentiam, tanquam necessariam dispositionem ad consequendum eiusdem Sacramenti salutarem diuinæ gratiæ effectum, ac vitandum peccatum mortale quod indignè sumens committit, iuxta Apoll. loco cit. cum ait, iudicium sibi manducat & bibit.]

Quod procedit etiam (non obstante quæ sentitur respiciendi difficultate) in ijs qui in concubinato viuunt, vel inueteratum odium exercent, vel vehemètia alia perturbatione sic occupantur, vt eam neq; facile deponere possint, neq; ad contritionis gradum attingere, propositumq; absolutũ concipere non peccandi de cætero. Non enim excusat eos impossibilitas, quia licet talibus difficile sit ad Eucharistiam sese disponere, vt valeant dignè sumere; nulla tamen occurrit difficultas tanta deponendi prauam voluntatem, quin ea superari ab ipsis possit, iuuante Dei gratia, quæ non deest facientibus quod in se est, ad eadem gratiæ cooperandum. Vnde neq; ob talem difficultatem excusantur à transgressione præcepti Ecclesiasticæ, non communicantes in Paschate, nisi illa esset tanta, vt eam superare quasi moralitèr impossibile videretur. Quo casu interdum poterit ratio sufficiens esse ad excusandum hominem, ne pro eo tempore communicare teneatur: sed differre possit donec paulatim difficultatem eam vincere, ac se dignè disponere valeat.

Quod docens Suarez tom 3. disp. 66. sect. 1. dicto 1. addit, quod si quis Eucharistiam sumperit conscius sibi non modo peccati mortalis, sed etiam censuræ Ecclesiasticæ, quæ repellatur à participatione Sacramentorum, teneri vtramque eam circumstantiam in confessione exprimere ad sufficienter manifestandum suum illud peccatum, quod ex duplici eo capite, duplicem accepit malitiam notabilem, & ideo aperiendam in confessione. De cuius peccati grauitate, idem Suarez post D. Thomam latius differit in sequenti sect. 2. Sufficit autem notare quod ipsum sit graue sacrilegium: quia hoc Sacramentum, in cuius iniuriam committitur, res est maximè sacra: cui ex virtute religionis, summus etiam patriæ cultus debetur. Deinde sicut religio dignitate superior est cæteris virtutibus moralibus, & est inferior virtutibus Theologicis: sic tale peccatum suo genere grauius esse ijs quæ sunt cæteris virtutibus moralibus contraria; non autem ijs quæ virtutibus Theologicis, vt hæresi, desperatione, & odio Dei.

Adde quod Henriquez ex alijs habet in 1. part. summae Theologiae moralis l. bro 3. cap. 45. §. 1. eo grauius esse tale sacrilegiũ, quo quis manens in grauiore peccato Eucharistiam recipit: atq; peccata carnis, ultra culpam, habere magnam indecentiam. propter adiunctam scilicet eis spurciciam cor-

poris, in quo locatur sanctissimum Christi corpus. De eo autem quod quæri potest, an is Eucharistiæ susceptioni conscientiam, dubitative de peccato quod commisit, num sit mortale: aut an de eo iam confessus sit, vel certe an illud commiserit. Idem in sequenti §. 3. *authoribus citatis in margine lit. P.* indicat respondendum esse distinctione: nempe teneri præmittere, cum magis declinat in partem contra se facientem: non autem cum est in æquali dubio: quia potest tunc conscientiam dubiam deponere, perinde ac in materia voti. Quamquam dubium non est, quin tunc quoque tutius sit confessionem præmittere; nec facile eam relinquendam esse, cum nullo præiudicium, vilitatem autem magnam afferat.

QVÆSTIO II.

An de mortalibus, sic etiam de venialibus peccatis habenda sit penitentia, ad dignè sumendam Eucharistiæ.

PRO responsione quoad eum qui cum peccati venialis conscientia, atque adeo sine penitentia de illis, sacrosanctam Eucharistiæ sumit, faciunt tria illa quæ Suarez ipse docet in *prius citata sect. 1. dicto 2.*

100.

Primum est talem non peccare mortaliter, ne quidem si ab eo veniale peccatum in ipsa sumptione committatur, per constantiam, aut aliam vanam intentionem; aut per neglectam distractionem repulsam: aut alia simili de causa, quod etiam in sequenti §. 2. pluribus in margine citatis, docet Henriquez. Ratio vero est, quia peccatum veniale non ponit impedimentum principali, & quasi essentiali huius Sacramenti effectui, qui est gratia sanctificans: huic enim peccatum veniale non ita opponitur, quin simul se compatiatur. Unde fit ut non videatur adeo grauis iniuria & irreuerentia illa qua Eucharistiæ cum tali in dispositione sumitur, vt censenda sit cõstituere peccatum mortale: præsertim cum paucis alioqui consultum esset ad hoc Sacramentum accedere, cum paucissimi sint tantæ sanctitatis, vt ab omni affectu inordinato liberi, adeoque collecti in sumptione huius Sacramenti, vt nullum motum vanæ intentionis admittant, atque diligentia omni reprimant occurrentes distractiones. Si enim D. Ioannes dilectus Christi discipulus in prima sua epistola cap. 1. de numero eorum, qui sine peccato veniali nõ viuunt, se esse indicat, dicens: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est, quis audeat se ab eodem numero existimare exemptum?

Secundum est: non excusari a veniali eum qui sumptioni Eucharistiæ addit circumstantiam venialiter malam; vt contingit ei, qui communicat propter ostentationem seu vanam gloriam: aut qui aliqua vana cogitatione occupatus communicat cum distractione, & sine debita attentione & deuotione; vitiatur enim actus perinde bitum ipsius circumstantiam, & ideo peccatum est, saltem veniale.

Tertium est: eum qui animam suam sentit multitudine venialium oneratam, & ideo ad spiritualia capescenda tepidam, ac quoddammodo indispositam, non excusari a culpa veniali, si absque dolore & proposito emendandi vitam accedat ad Eucharistiæ. Ratio est, quia cum sit aliquo modo indignus, non satis diiudicat corpus Domini, ponitque obiectionem aliquibus huius Sacramenti effectibus non contemnendis: quales sunt remissio peccatorum venialium, & actualis seruator charitatis. Adde quod non possit omnino excusari ab irreuerentia, & iniuria aliqua, irrogata sancto Sacramento.

101.

Extra eos casus autem; si quis habeat peccatum veniale in habitu, licet sine dolore, & proposito emendationis de eo, ad Eucharistiæ accedat; siue quia non recordatur, siue quia ob humanam aliquam fragilitatem non potest facile voluntatem auertere ab eo leui affectu; talis ea ratione communicando, excusari potest à peccato etiam veniali: si alioqui procuraret accedere cum timore, reuerentiâ, & deuotione ac discussione conscientia, si à longo tempore non sit confessus, dummodo nullum aliud interueniat impedimentum, siue ecclesiasticum, siue iustæ prohibitionis Prælati, siue occasionis scandalii. Ratio esse potest quam Suarez ipse habet in *pre-*

ced. disputatione 63. dicto 1. quod neque ex natura rei, neque ex Christi institutione, peccatum veniale sit obex diuinæ gratiæ, non quidem ex natura rei, quia peccatum veniale esse potest cum diuinæ gratiæ, & cum illius augmento: non enim impedit quominus opera bona facta ex charitate, meritoria sint gratiæ, & gloriæ; nec item ex institutione Christi: quoniam nihil de ea ex sacris literis, vel Ecclesiæ traditione constat. Neque in rem graui fingere licet, maxime cum talis institutio non fuisset conueniens, nec accommodata fragilitati hominum: cum & de se peccatum veniale leue sit, & facile ab hominibus committatur. Quare verisimile non est Christum voluisse vt illud impediret huius tanti Sacramenti fructum.

QVÆSTIO III.

An in eo, qui nullius peccati mortalis sibi conscius est, necessaria sit actualis deuotio ad dignè sumendam Eucharistiæ.

DE hac re certum est primo: ex defectu actualis deuotionis, quem patiuntur distracti, & minus attentæ, & collecti in sumptione Eucharistiæ, impediri spirituales gustum, seu perceptionem cœlestis dulcedinis quam hic diuinus cibus natus est animæ deuote sumenti adferre. Certum est secundo admodum vtile esse ad effectum diuinæ gratiæ consequendum ex perceptione huius Sacramenti, hanc obire cum actuali deuotione, pioque in Deum motu, siue gratitudinis, siue amoris, siue alterius similis; ad quem prouocatur tanti beneficii magnitudine, sicut & ad peccatorum nostrorum detestationem.

Dubium est vero, an eadem actualis deuotio vel pius motus ita requiratur ad dignam Eucharistiæ, sumptionem; vt si deficiat, non percipiatur ex ea effectus diuinæ gratiæ. Cuius pars negans teneri potest, sicut cum Franc. à Victoria & Soto aliisque recentioribus tenet Suarez in *citata sect. 3. dicto 2.* quia & fauet timoratis conscientijs. Pro eoque sit quod habitum est in precedenti numero 79. & abunde confirmatur ex cap. Is qui in infirmitate 26. quæ li. 6. non peadulto qui creditur continuo moriturus, ministrandum esse cum penitentia Sacramento ipsius Eucharistiæ Sacramentum, quantumcumque obmutuerit, aut in phrenesim conuersus sit, si dum esse mente sanus, testimonio allatum, & ostenderit se eadem Sacramenta deuote expectare. Certum est vero siue eo, siue alio modo vlti rationis destitutum, non posse habere actualem deuotionem, nec aliam pijs in Deum motus dispositionem. Quare carentia actualis deuotionis non reddit de se gratiæ Sacramentalis incapacem eum qui Eucharistiæ sumit; maxime cum sit cõtrariationem, vt Sacramentum ei conferatur, qui non est capax principalis effectus illius. Nec est quod quis existimet aliud in ea re iudicandum esse de mente sanis, quam de ægris: quia dici non potest aliquid speciale cõstitutum fuisse, quo mente sanis imponatur talis dispositionis necessitas, ad consequendam Sacramentalem gratiam, vbi enim constitutum sit, ostendi non potest; quia tantum habemus apud D. Ioannem cap. 6. illud Christi. Qui manducat me, viuet propter me: quod D. Paulus in priori ad Corinth. 11. interpretatus est, de manducante dignè, qui prius probat seipsum, vt sic de pane illo edat. Sancti vero Patres illam probationem intellexerunt (*quemadmodum habet Concil. Trid. sess. 13. cap. 7.*) in eo cõsistere, vt nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumuis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali confessione, ad Sacramentum Eucharistiæ accedere debeat. Et quamuis huius Sacramenti dignitas videri possit necessario exigere actualem deuotionem, fragilitas tamen hominis facit, vt censeri possit eandem deuotionem requirere solummodo vt vtiliorem, & magis fructuosam; non autem vt omnino necessariam ad primarium illius effectum. De qua re plenius Suarez ipse. Sed hæc nobis sufficienti ad consulendum tranquillitati timoratorum.

**

*

QVÆSTIO IV.

Que penitentia in eo, qui sibi conscius est peccati mortalis requiratur, ut digne sumat Eucharistiam.

Certum est requiri Penitentiam, non modo ut actus est virtutis, sed etiam ut Sacramentum est: siue, ut solet dici, requiri modo contritionem, sed etiam confessionem Sacramentalem, quando Confessarij copia haberi potest. Ita enim Concil. Triden. aperte statuit in cit. cap. 7. & in Can. 11. his verbis: Et ne tantum Sacramentum indignè, atque adeo in mortem & condemnationem sumatur: statuit atque declarat ipsa sancta Synodus: illis quos conscientia peccati mortalis grauat, quantumcumque; etiam se contritos existimant, habita copia Confessoris, necessario præmittendam esse confessionem Sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter asserere, seu etiam publice disputando defendere præsumpserit, eo ipso excommunicatus existat. Vbi aduerte Conc. Triden. non statuere præceptum nouum, sed declarare antiquum: tum Ecclesiasticum, ex perpetuo vsu & consuetudine Ecclesiæ: tum etiam diuinum, ex Christi institutione per Apostolos declarata Ecclesiæ: & nominatim per D. Paulum in priori ad Corinth. capite 11. cuius verba, Probat autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, &c. Ecclesiastica consuetudo, ut habet idem Concil. in cit. capite 7. interpretatur de probatione qua sumptioni Eucharistiæ, confessio Sacramentalis præmittitur ab eo, qui sibi conscius est peccati mortalis. De qua tota re plenius Suarez in prius citata disputat. 66. sect. 3. Sufficit autem ad nostrum institutum aduertere, quia istiusmodi præceptum est affirmatiuum, idcoque non obligat ad semper, casus contingere posse in quibus liceat conscio sibi peccati mortalis, sola contritione præmissa absque Sacramentali confessione sumere Eucharistiam. De illis vero iudicandum est ex concursu duorum: nempe urgentis necessitatis communicandi, & penuriae Confessarij: nisi enim duo hæc simul concurrant, ut satis significatum est à Concilio Trid. in fine citati cap. 7. talis omisso talis confessionis non potest à peccato excusari. Vtrumque igitur sigillatim consideremus.

De necessitate ob quam sola interior Penitentia, absq. Sacramentali confessione, potest sufficere ad digne sumendam Eucharistiam.

SECTIO I.

De hac necessitate notandum est, talem debere esse, quæ reducatur ad ius diuinum: si enim ius tantum humanum eam inducat, cedit iuri diuino: quo, ut prædiximus, ei qui sibi conscius est peccati mortalis imposita est obligatio præmittendi Eucharistiæ sumptioni, confessionem Sacramentalem, si habere potest Confessarij copiam: sicque necessitas sumendi Eucharistiam in Paschate, quam Ecclesiasticum præceptum imponit, non est causa sufficiens, ut ille qui conscius sibi est peccati mortalis, possit licite communicare nõ præmissa confessione Sacramentali, nisi infamia, vel scandalum adiungeretur. Idem dicendum est de necessitate per præceptum Ecclesiasticum imposita audiendi, vel dicendi Missam in diebus festis: nempe non sufficere, ut Sacerdos, qui aliunde non obligatur, possit Missam dicere, consequenterque communicare non præmissa confessione, quando conscius sibi fuerit peccati mortalis commissi. Id quod cum D. Antonino, Corduba, & Archid. tenens Suarez, in eadem disputat. 66. sect. 4. sub finem, contrarium addit, quod Palud. & Syluester docent, posse tanquam probabiliter tenei in praxi; maxime si aliqui multo tempore quis ea de causa, cariturus sit sacra communione, aut Missæ sacrificio.

Iam si necessitas implendi præcepti Ecclesiastici non excusatur in hac re, multominus excusabit commoditas, qualis est, si quis habeat consuetudinem frequenter communicandi, & necesse esset aliqui illum interrumpere, vel si ita sentiat se dispositum, & affectum ad communicandum, ut

probabiliter speret se magnum fructum consequuturum ex communionem, vel si occurrat dies solemnissimus ut Natalis Domini, vel si necesse sit sacrum facere pro anima purgatorij, quæ suffragijs indigere probabiliter creditur. Quos casus & alios similes, contra quosdam Summularios non continere causam sufficientem communicandi sine præuia confessione, cum quis sibi conscius est peccati mortalis, Suarez in fine eiusdem sectionis deducit ex eo, quod Concilium Trid. in fine cap. 7. aperte significet in hac respectandam esse urgentem necessitatem. Vnde sequitur, non sufficere solam commoditatem.

Casus autem necessitatis efficientis in hac re, hi numerantur. Primus, articuli mortis; siue in eo constitutus ille sit qui conscius sibi peccati mortalis, communicare vult: habens quidem copiam Eucharistiæ, non vero Confessarij (ut si adsit tanquam Sacerdos mutus qui possit Eucharistiam porrigere, non item Sacramentaliter absolueret) siue etiam sit alius, ad quem communicandum oporteat facere Missæ sacrum. Nam & tunc Sacerdos conscius sibi peccati mortalis non habens copiam Confessarij, poterit contritus, sine Sacramentali confessione, Missam dicere: quia lex charitatis exigit, ut aliena grauis necessitas tanquam propria reputetur.

Secundus casus est infamiae, seu quando non potest quis omittere communionem sine graui infamia, quam nequit alia viã vitare. Non enim est verosimile præceptum posituum obligare cum tanto rigore, ut oporteat ad illius obseruationem subire detrimentum, quod moraliter grauissimum esse iudicatur. Hinc si quis coram Sacerdote ad communicandum positus recedere non potest, sine infamiae nota, excusatur si contritus de mortali cuius est sibi conscius communicet non præmissa confessione. Id quod ex Rosella, & Armilla referens Suarez in eadem sect. 4. §. Sexta causa subiungit, ista notata digna. Primo si absque incommodo fieri possit, ut plerumque potest cum priuatim communicatur, differendum esse in tali casu communionem: donec præmissa sit confessio. Secundo non esse consulendum ut in eo ipso casu, ille qui communicare vult confiteatur Sacerdoti in viam porrecturo Eucharistiam: quia nec tunc, nec ibi tale quid decet, præsertim cum non minorem pareret admirationem, aut sinistri iudicij occasionem daret videntibus, quam si ex sacra mensa ante sumptam sacram communionem recederet. Tertio, cum qui ante communionem præmissit confessionem integram omnium mortalium peccatorum, quæ memoriæ occurrerunt: & postea, antequam ad communionem accedat, recordatur alicuius peccati adhuc à se commissi, de quo non est confessus, teneri per se loquendo, & exclusis circumstantijs quæ excusare possunt, illud confiteri antequam communicet; quia præceptum de quo agimus obligat non tantum ad confitendum ante communionem, sed simpliciter ad confitenda omnia mortalia peccata, quorum quis sibi conscius fuerit. Nec refert, quod tale peccatum oblitum, iam sit remissum in confessione legitime facta, quia non obstat remissio, quin debeat supponi clauibus, ut satis indicat Concil. Triden. cum in citato cap. 7. ne contritum quidem, & per consequens nec consecutum remissionem suorum peccatorum mortalium, vult liberum esse à faciendâ eorundem Sacramentali confessione antequam ad sacram communionem accedat. Attamen ad vitandam irreuerentiam illam, quæ erga Sacramentum ipsum committeretur recedendo indecenter coram alijs quando ipsum administratur, ille qui cum cæteris communicare paratus ad stat ad sacre communionis linteam, non tenetur statim recedere ad Confessarium, ut absoluat directè à peccato, cuius est oblitus in sua confessione, & tunc recordatur. Pro quo aliquot authores adfert Henric. in sua Summa lib. 8. c. 46. §. 3. in margine litera I, notatque id locum habere seclusa etiam infamiae nota & scandalo.

Tertius casus est scandali, id est, quando sequeretur scandalum omitendo Missam, vel communionem. Nam ex charitate vitandum est scandalum, tanquam magnum proximi nocumentum spirituale. Tunc autem illud sequitur, quando alijs occasio præbetur iudicandi temere de proximo, de eoque murmurandi, & consequenter ipsum infamandi. Non item quando solummodo occasio datur admirationis,

105.

quod consuetam communionem omittat; nec enim talis admiratio res est magni momenti, notabile detrimentum adfert.

106.

Quartus casus est, necessitatis persequendi Missam inchoatam, quæ *scandalo etiam & infamia seclusis*, potest esse causa sufficiens, ut is qui sibi conscius est peccati mortalis communicet, non præmissa confessione, si memoria talis peccati, aut etiam illius perpetratio (*ut fieri potest per internum odium, vel alium prauum consensum*) superueniat post consecrationem. Tunc enim cum sola interiore penitentia progrediendum est, propter sacrificij integritatē, & perfectionem, quæ cum sit res grauissima, non est alteri facile postponenda. Neque tunc celebrans tenetur, *etiamsi possit sine scandalo, & infamia*, ad se vocare Confessarium, quia non conuenit sacrificium iam inchoatum abrumperē. Excipit Suarez *in eadem sect. 4. §. Quinta & grauis causa*, nisi talis iudicaret se non posse aliter, quam per Penitentiam Sacramentum ad contritionem peruenire; quod vix cōtingere potest facienti quod in se est: quandoquidem sufficiens auxilium diuini nunquam deest, illud in necessitate humiliter petenti, nec prauæ voluntatis obicem ponenti, prout liberum est homini ratione videnti, qui libertatem habet & dominium in ijs quæ ex ipsius voluntate pendent.

Quod si ante consecrationem quidem, sed inchoata iam Missa, memoria prædicta, aut lapsus in peccatum superuenierit, addit Suarez ex D. Bonauentura & Syluestro, quando potest absque incommodo Confessor ad altare vocari, id faciendum esse: quia talis Missæ pars cum sit extrinseca sacrificio, potest sine indecentia interrumpi rationabili de causa, ut solet fieri propter concionem, aut propter prouentum, aut propter oblationes quas facit populus. Cum vero nequit Confessor ad altare vocari, non tenetur celebrans ad illum querendum, Missam inchoatam relinquere, quod præter D. Bonauenturam sentiunt Sotus, à Victoria, & Nauarr. imo & D. Thomas: Quos citans Suarez, rationem addit; quod quamuis prima illa Missæ pars non sit de substantia sacrificij: tamen ex institutione Ecclesiæ simul fit cum sacrificio per modum vnius actionis sacræ, ideoque postquam Missa semel est inchoata, debet absolui.

Denique, si antequam Missa sit inchoata, eadem memoria, vel lapsus in peccatum superueniat Sacerdoti, etiamsi iam posito in altari, idem Suarez sentit cum Soto, talem debere, si possit sine scandalo vel infamia, exutis etiam sacris vestibus querere Confessarium potius, quam non præmissa confessione communicare, quia ex parte sacrificij excusari non potest, cum actio sacra in qua perficitur nondum sit inchoata.

107.

Quintus casus est, necessitatis satisfaciendi suo officio: qualis ob longiorem distantiam ab alijs Sacerdotibus solet esse in parcho rusticano, qui tenetur celebrare diebus festis, ut populus Missam audiat. Nam quando nequit copiam Confessoris habere, potest propter eiusmodi necessitatem cum interiori penitentia celebrare non præmissa Sacramentali confessione. Id quod Concil. Trident. sess. 13. capit. 7. attingit, simul iniungens, ut talis postea quamprimum confiteatur. Monet autem Henriquez *in sequent. §. 6.* aliquos extendere talem necessitatē excusantem ad eos, qui egestate pressi celebrant Missam, ut ex stipe inde accepta se sustentare valeant.

Item Parochos qui celebrare solent pro defuncto præsentē, aut pro benedictione nuptiali. Ac demum Sacerdotes qui ex obligatione capellanæ tenentur dicere Missas. Verum semper expendendum est, *inspectis in talibus circumstantijs*, an necessitas vera urgeat, desitq; copia Confessarij: quia ex Concil. Trident. in citata sess. cap. 7. in fine, vtrumq; id requiritur, ut qui conscius sibi est peccati mortalis celebret non præmissa confessione.

Circa hunc autem casum quædam occurrunt notanda pro praxi quotidiana. Primum est: quamdiu quidem istiusmodi necessitas durat, tamdiu durare excusationem celebrandi cum sola interiore penitentia; sed talem Sacerdotem debere sibi cauere ne inde sumat occasionē facilius peccandi: imo, si frequentius talis necessitas ei accedat, debe-

re Confessorem querere cum maiore labore & dispendio suo; quod Doctores communiter aduertere habet Suarez *ibidem versu, Vltima causa*. Secundum est, quod habet Sotus *in 4. distinct. 12. q. 1. art. 4. colum. antepenult.* cauendum esse à consuetudine & fraude. Cum enim debeat quisq; potius cōsulere salutem animæ suæ, quam temporali vitæ aut honori, is qui in concubinato, aut in alio peccato perfluit, debet à facris omnino abstinere, quamdiu peccandi occasione non amouet. Tertium est: in hoc negotio licentiâ Parochis datam, intelligendam esse pro illis solum diebus, in quibus ex officio tenentur sacrum facere: in alijs enim diebus, in quibus obligatio non urget, non debet conscius sibi peccati mortalis, *sicut nec alius Sacerdos*, facere sacrum non præmissa confessione; nisi aliqua scandali aut infamie urgeret. Quartum est: quanta debeat esse distantia ab alijs Sacerdotibus in proposito casu, non posse generaliter definiti, sed relinqui iudicio viri prudentis ex consideratione locorum, temporum, & personarum: pro horum enim varietate quidam facile faciunt inter vnius leuicæ, quidam difficulter: & quidam tale iter facere non possunt sine scandalo, aut nota ignominia: quidam vero possunt. Item quidam possunt aliquando facere illud, non autem frequenter, cum tamen illis frequenter contingat peccare.

His adde quædam esse causas, quæ etiam videntur, non sunt tamen sufficientes, vt conscio sibi peccati mortalis liceat communicare cum interiore penitentia, absque exteriori confessione. Eas Henricus *in sequenti cap. 47.* persequitur: attingisse fati erit. Prima igitur est deuotio, qua quis optat frui communionis fructu. Secunda est, spes habendi proximo quoque tempore Confessarium magis notum, magisque idoneum. Tertia, peccatum quod sine graui damno detegi nequit illi Confessario, cuius datur copia. Quarta, casus referuatus. Namque prima causa non inducit urgentem necessitatem communicandi: secunda vero & tertia, non inducunt penuriam Confessarij: quia ex hypothesi adest cui valide fieri possit confessio: nam non definit esse idoneus ex eo, quod detur magis idoneus: nec definit confessio valida esse ex eo, quod taceatur peccatum, quod sine graui damno aperiri non potest: quarta denique non minus impedit Eucharistiæ assumptionem, quam Sacramentalem absolutionem.

De penuria Confessarij quæ cum antedicta necessitate concurrere debet, vt conscius sibi peccati mortalis in vtrâ communicet, non præmissa Sacramentali confessione.

SECTIO II.

PENURIA Confessarij, quæ concurrere debet cum necessitate, ut is qui sibi conscius est peccati mortalis, possit licite communicare non præmissa confessione Sacramentali, tunc cōtingit, cum non adest Sacerdos habens iurisdictionem super peccata mortalia, aut super aliqua eorum, quorum conscientiam is habet, qui communicaturus est: aut licet habeat, non potest tamen sine graui damno in vita, vel fama, vel rebus externis, confessio illi fieri, prout vir prudens consideratis circumstantijs determinaret. Vnde sequitur talem penuriam contingere posse in sequentibus casibus.

Primus est, cum proprius Sacerdos haberi non potest, nec accepta est licentia confitendi alteri. Sine iurisdictione enim ordinaria, vel delegata non datur Sacramentalis absolutio. Quod si quis licentiam haberet eligendi sibi Confessarium, teneretur ea vti ad obseruationem præcepti de quo agimus, præmittendi confessionem Sacramentalem sacræ communioni; nam tunc non censetur laborare penuria Confessarij, si adit quem eligat: sicut nec ille, cui diues fecit potestatem de suis bonis quantum velit sumendi, censetur pati rerum penuriam, per quam excusetur ab obseruatione præcepti de elemosyna.

Secundus casus est, quando peccator non temere, sed rationabiliter timet Sacerdotem illum, qui solus adest habens potestatem audiendi confessiones, non seruatorum sigillum Sacramentale, aut aliam grauem iniuriam sibi illaturum au-

dita confessione; nam talis timor causa est excusandum à confessione sufficiens, ex cōmuni Doctorum sententia, prout notat Suarez in eadem sect. 4. §. Tertius casus, addens ex Maiore, & Nauar. id procedere, cum quis tantum habet peccatum illud mortale de cuius confessione timet graue damnum. Nam adhuc habens alia, de quibus non timet detrimentum, vt cōmunicaturus satisfaciat præcepto de quo agitur, tenetur illorum omnium facere confessionem, tacendo illud de quo si sibi merito timet. Quantum autem & quale debeat esse huiusmodi detrimentum, tractari solet cum de integritate confessionis agitur, vt actum est in præced. libro 6. cap. 5. sect. 3. & 4. Vix autem aliud vniuersitati potest, quam moraliter & prudenter id esse iudicandum ex circumstantiis. Aduerte vero obiter ex Soto in citato art. 4. sub finem, solam verecundiam nō esse sufficientem causam comunicandi sine confessione, cum inter huius conditiones debitas ponatur, vt sit verecunda.

Tertius casus est non ab similibus præcedenti, cum peccator habet casum referuatum Superiori quem adire non potest, nec facultatem alteri confitendi ab eo petere: tunc enim urgente comunicandi necessitate, de qua dictum est antea, potest communicare confessione non præmissa: quod sentientes aliquot auctores, referens Suarez, *ibid. consequenter §. Quartus casus*, monet procedere cum quis non fuerit libi cōfessus alterius peccati mortalis, quam eius quod referuatum est. Alia enim mortalia habens debet confiteri inferiori, qui ob urgentem necessitatem ipsum absolueret cum onere & obligatione comparandi coram Superiore, oblata cōmoditate. De qua re plenius in præcedenti libro octauo capit. sexto.

Si quaras, an idem seruari debeat, si alia peccata quæ is habet sint tantum venialia. Respondetur negatiue, si habeatur tantum ratio præcepti de quo agimus, quod comunicatio imponit tantum confessionem mortaliū. Si vero habeatur ratio peccatoris existimantis se nō esse contritum, sed solummodo, attritum potest ex naturali lege præscribente sancte suscipiendum Sanctum sanctorum, obligatio esse confitendi; vt licet virtute Sacramenti, quod vim habet conferendi gratiam iustificantiem, fiat ex attrito contritus, non ponens eadem gratiæ obicem.

Quartus casus est, quando quis præsentem habet Sacerdotem cui potest legitime confiteri; sed de propinquo, aliū expectat cui solet confessionem facere cum maiore deuotione, de quo an præcedentibus adiungi debeat, dubitatur. Aliqui enim affirmant, tunc sufficientem causam esse differendi cōfessionem, etiamsi communicare, aut sacrum facere necesse sit. Aliqui vero id negant; vtroque *sub iniuriam eiusdem sectionis* refert Suarez; & posteriorum sententiam merito sequitur: quia talis non potest vere dici penuriam pati Confessarij, vt manifestum est. Vnde nec ea de causa posset sine peccato confessionem vltra annum differre. Accedit, quod inde non priuatur cōmoditate postea confitendi illi, cui solet deuotius; sed potius disponatur ad talem maiorem deuotionem.

De q̄s ad qua tenetur ille, qui sibi conscius peccati mortalis comunicat confessione Sacramentali non præmissa, ob necessitatem, & Confessarij penuriam.

SECTIO III.

Certum est teneri ad interiorem pœnitentiam, vt omnino necessariam adulto, ad exeuendum ex statu peccati mortalis, dicente Domino Lucae 13. Nisi pœnitentiam habueritis, omnes peribitis. Difficultas autem est, an necesse sit talem pœnitentiam esse perfectam contritionem. Quam latius tractans Suarez *romo 3. disp. 63. sect. 2. & disp. 86. sect. 5.* resoluit, eum qui habet conscientiam peccati mortalis, nec confiteri potest, teneri ad habendam contritionem, priusquam Eucharistiam suscipiat; ita vt nusquam digne suscipiat, nisi probabiliter & inculpate existimet sibi per contritionem remissum esse peccatum suum. Id quod confirmat plurimum tam patrum, quam Scholasticorum Theologorum auctoritate, aliquot rationib. in quibus immorari necessarium non est ad nostrum institutum. Satis enim erit notare

id esse consentaneum tum doctrinæ traditæ in Concil. Trident. sess. 13. cap. 7. quod idem author bene ostendit: tum etiam rationi, quia is qui contaminatus peccato mortali manducat corpus Christi, indignè manducat: ideo enim tali manducationi ab Apostolo præmittenda præscribitur sui ipsius probatio: ad conscientiam nimirum expurgationem ab huiusmodi sordibus: quæ expurgatio sine Sacramentali confessione non obtinetur per aliam pœnitentiam quam per perfectam contritionem; vt satis intelligitur ex ijs quæ Conc. Trid. sess. 14. cap. 4. de illa, & de imperfecta, *qua attritio dicitur*, tradit.

Vnde sequitur illum, qui cum sola attritione recipit hoc Sacramentum, non sanctè, sed indignè recipere illud, vt potest qui recipiat in peccato mortali. Nec dici potest ipsa manducatione sanctificari recipientem: quia prius est vt manducet Sacramentum, quam vt recipiat illius effectum. In termino enim manducationis datur sanctificationis effectus, cui obex ponitur dum ipsa manducatione mortaliter peccatur; vt censetur contingere, cum quis sciens & videns se esse in peccato mortali, ideoq; indignum, manducat nihilominus. Excusabitur autem à tali peccato indignæ manducationis, poteritq; tanquam non ponens obicem recipere primam gratiam, iustificariue ille, qui bona fide putat se contritum, quamuis reuera non sit: aut existimat quidem se tantummodo attritum, sed ex ignorantia excusabili putat ad hoc Sacramentum nihilominus licere sibi accedere, siue quia sic forte edoctus est à suis doctoribus, siue quia sentit se habere propositum absoluti & efficacis non peccandi de cætero; neq; aliquid amplius, quantum capere potest, sibi necessarium esse iudicat.

Quam etiam doctrinam tradens Suarez *in citata sect. 5. §. Ad fundamenta*, consequenter addit, difficultatem habendi perfectam contritionem, quam aliqui pati possunt propter peccandi consuetudinem, vel propter speciales occasiones, non excusare ab illa habenda; ne quidem cum necessitas adest statim comunicandi: quia semper adest facultas cum diuina gratia habendi contritionem ipsam, vincendiq; talem difficultatem, quæ in attritione tanta est, quanta in contritione: quandoquidem tota posita est in proposito absoluto & efficaci non peccandi de cætero; quod si semel concipiatur, perinde facile erit cum diuino auxilio ad detestationem peccati commissi mentem cleuare ex motiuo amoris, ac ex motiuo timoris Dei. Non minus vero quam ad contritionem, tale propositum requirit ad attritionem, quæ cum Sacramento sufficit ad iustificationem peccatoris, patet ex Conc. Trid. in cit. cap. 4. dum statuit eam ipsam attritionem, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, Dei donum esse, & Spiritus sancti impulsū; non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum momentis, quo Pœnitens adiuuus, viam sibi ad iustitiam parat.

Certum est secundo, Sacerdotem qui sibi conscius peccati mortalis, non habens copiam Confessarij, urgente necessitate celebravit non præmissa confessione Sacramentali; teneri iure Ecclesiastico confiteri cum primum potest. Id enim illi aperte præcipitur in Concil. Trident. sess. 13. cap. 7. in fine: *Quod præceptum non pertinere ad laicos pari modo comunicantes, aduersus Nauar. vrgit Suarez in sequenti sect. 7.* hoc argumento; quod obligatio legis positivæ non sit amplius extendenda, quam verba eius in sua proprietate intellecta requirant. Non enim alia nobis intumatur Superioris obligantis voluntas; quam declarata eiusmodi verbis: solaque voluntas intimata inferiori, hunc obligat. Neque ad obligationem sufficit, quod Superioris voluntas fuisset obligandi ad aliquid, si ipsum in mentem ei venisset; reuera autem non venit; sicut nec sufficit ad reatum peccati, quod quis succubisset tentatus si tentatus non fuit, neque succubuit. At vero Concilium mentionem facit de solis Sacerdotibus, non præmissa confessione celebrantibus.

De quorum numero idem Suarez monet esse Sacerdotem, qui in die Parasceues facit officium, in quo nec confiterans, nec sacrificans comunicat. Item eum qui post consecrationem mortaliter peccat, aut peccati mortalis prius commissi, tunc primum recordatur, & cum interiore contritione comunicat; ac demum eum, qui conscius sibi pec-

cati mortalis assumitur ad complendum & cōsummandum sacrificium inchoatum ab alio, quem forte contingit mori post consecrationem: quia talium actio proprie est Sacerdotis, tanquam publici ministri sacrificium seu Sacramentum consummantis solemniter ritu Ecclesie: ita ut merito eiusmodi actio possit comprehendi sub nomine celebrationis, iuxta communem usum, & sensum illius vocis. Negat autem comprehendere eum qui per oblivionem solam, celebravit confessione non præmissa, quia peccatum ipsius venit tantum illi in mentem post peractam celebrationem. Ratio est: quia Concilium de ijs tantum loquitur, qui habentes conscientiam peccati mortalis celebrant non præmissa confessione. Oblitus vero peccati, non habet proprie illius conscientiam, cum hæc dicat actum importantem notitiam de præfenti.

II. Restat de hac re unum monendum, quod præclare tractat ipse Suarez consequenter in scilicet 8. per se quidem loquendo, non esse illicitum paulo post commissum peccatum mortale, communicare præmissa debita confessione: ex accidenti tamen posse esse peccatum graue. Ratio est: quia ex vna parte, quantumcunque breue intercedat tempus, potest esse talis conuersio hominis, ut non solum sanctus sit, sed etiam sanctior quam esset ante lapsum suum in peccatum. Ex altera parte vero fieri potest, ut qui tam cito communicat, generet alijs scandalum, quod maxime timeri debet quando peccatum est publicum, & in consuetudine, ac notum alijs. Item, ut exponat se periculo communicandi sine vera detestatione peccati, & firmo proposito emendationis: quia peccati recens, non ita facile habetur odio: Cuiusmodi periculum contingit maxime in peccatis carnalibus, quæ vehementius adherent, magisque alliciunt, & excæcant hominem. Vnde consulendum semper est, nisi necessitas contrarium suadeat, ut post peccatum mortale commissum; homo, etiam si videatur sibi dispositus, abstineat à communione aliquo tempore saltem per diem, ut sese magis colligat, animumque magis à peccato ipso auertat, & ad Deum conuertat.

QVÆSTIO V.

Quæ dispositio corporis necessaria sit ad dignè sumendam Eucharistiam.

II. AD hanc respondendum est, præter illud quod ratio vniuersæ dicitur, accedendum esse ad hoc Sacramentum illo corporis habitu & dispositione, quæ interiori animæ reuerentiam & deuotionem ostendat: nihil præscriptum esse iure positiuo, siue diuino, siue Ecclesiastico (quod etiam disput. 63. scilicet 1. notat Suarez) nisi quod ex Concilio Bracharenensi in cap. Ecclesiastica, distinct. 13. præceptum habeatur quoad Sacerdotem, ut quando communicat, sit stolâ ita circumseptus, ut de vna eademque, ceruicem, pariter & vtrumque humerum premens, signum crucis in suo appareat peccatore; sique aliter egerit, excommunicationi subijci debeat. Quæ comminatio videri quidem potest indicare obligationem sub peccato mortali: sed, ut monet Suarez, si contemptus absit, censeri potest non esse tanta; tum quia res ea quæ præcipitur, non est admodum grauis; tum quia usus communis ostendit tale præceptum non esse in rigore illo receptum; ut argumento est, quod Episcopi Sacerdotem controuentientem non puniant, neque scandalum inde soleat provenire: imo viri etiam timorati soleant illud non obseruare, quando commode seruari non potest. In particulari autem de eadem proposito dispositione dici potest, seruandum esse vstitutum Ecclesiastica consuetudine ritum satis simplicem, satisque notum; neque alias indifferetas ceremonias esse introducendas. Cuius ritus omissionem non carere aliqua culpa addit Suarez in fine eiusdem sectionis: etiam si contemptu scandaloque secluso, nihil sit in eo, quod videatur mortalem culpam inducere.

**

*

QVÆSTIO VI.

An aliqua corporalis fœditas sit impedimentum dignè sumendi Eucharistiam.

II. Hic satisfieri potest duabus propositionibus. Quibus præmittendum est primo, impedimentum dignè sumendi Eucharistiam, quoddam tale esse ex necessitate, ut est solum peccatum mortale: quoddam vero ex congruentia tantum, ut censeri potest peccatum veniale, aut aliqua corporis fœditas: atque posterius aliquando rationabili aliqua de causa posthaberi posse; prius nunquam. Præmittendum est secundo, corporis fœditatem vel esse perpetuam, seu ad longum tempus, vel temporalem sive ad breue tempus.

Prior ergo propositio est: Corporalem fœditatem per se non impedire ex necessitate, Eucharistia sumptionem, pro qua Suarez in sequenti scilicet 2. plures citans Auctores, hanc rationem addit; quod talis defectus corporis, nisi coniunctus sit cum peccato tanquam cum causa, vel cum effectu ipsum comitante, nihil referat ad honestatem morum, nec pertinet ad bonitatem, vel malitiam moralem (ad quod facit illud dictum Domini Matth. 15. Non lotis manibus manducare, non coinquinat hominem) ideoque non debeat de se censeri obex Sacramenti, tanquam repugnans illius sanctitati, aut diuinæ gratiæ, est effectus illius primarius. Et certè durum esset, eum qui perpetuum haberet maculam (cum præsertim Christus non exhorruerit tægere leprosum, Matth. 8. nec tangi à patiente fluxum sanguinis Marci 5.) semper, aut longo tempore priuare hoc Sacramento salutis; existentem alioqui puræ mentis ac vitæ inculpabilis.

Quod si macula temporalis sit, quæ breui auferenda speretur, eaque videatur aliquam indecentiam afferre; pariter videbitur reuerentia tanti Sacramenti exigere, ut susceptio illius differatur ad breue illud tempus, in quo ea auferenda est. Hocque sensu vult Suarez accipiendum, quod aliqui Sancti docent, tam corporis, quam mentis puritatem requiri ad huius Sacramenti susceptionem: ut scilicet significant, quando commode potest, expectandam esse corporis emundationem à macula qua fœdatur; sicut femina post partum aliquamdiu expectare solet, non quidem ob obligationem aliquam præcepti, siue scripti, siue consuetudine introducti, ut patet ex cap. vnicò, De purificatione post partum: sed ob decentiam; quandoquidem vna ex parte tales femine ratione debilitatis non possunt accedere ad Ecclesiam, ut ibi Eucharistiam sumant neque; ex altera parte, illæ in tanta sunt necessitate, ut ad eas Eucharistia deferri debeat.

Posterior propositio est: Corporalem maculam propter aliquos effectus ex carensulantes, posse aliquando, si non de præcepto, & de necessitate, saltem de consilio, & de congruitate impedire sumptionem Eucharistia. Ad cuius probationem facit cap. Tua nos, De Clerico ægrot. in quo præcipitur, ut Sacerdos leprosus abstineat ab altaris ministerio, propter scandalum & horrorem populi. Facit etiam ratio, quia interdum propter corporis defectum aut maculam homo impeditur ne possit ita se disponere, ut cum debita deuotione & reuerentia ad Eucharistiam accedat: nimirum quia reddit illum ad res diuinas & spirituales tractandas ineptum, vel magnam mentis distractionem generat, variisque cogitationes suggerit, iuxta illud Sapient. 9. Corpus quod corrumpitur aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. Quod quando contingit, dubium non est, consilium esse tantisper Eucharistiam differre. Imò id non facere, est peccatum veniale, cum homo operam dare debeat, ut cum actuali deuotione & reuerentia ad hoc Sacramentum accedat.

QVÆSTIO VII.

An carnalis pollutio, aut actus coniugalis etiam secluso peccato mortali, sint impedimentum dignè sumendi Eucharistiam.

II. Notandum est ex doctrina D. Thomæ 3. parte questio 80. art. 7. pollutionem carnalem ex se non esse peccatum, cum

cum non sit immediate in potestate hominis: posse autem peccatum esse mortale, si proueniat ex causa mortali, ut cum ex affectu libidinis procuratur in seipsa formaliter, vel datur illius causa mortalis; cuiusmodi sunt ebrietas, turpia colloquia, impudica cogitationes voluntariae, alpectus, & contactus lubrici. Pariter quoque posse peccatum veniale esse, si proueniat ex veniali causa, ut ex aliquo modico excessu in sumptione cibi. Relinquitur autem suae naturae, quando causa ex qua prouenit nullum est de se peccatum: ut moderata sumptio necessariae refectiois, aut cubatio super latus ad capiendum necessarium somnum, auditio confessionum, vel allocutio foeminarum ob iustas causas, studium gratia docendi vel concionandi, positum in iis quae ad peccatum carnis pertinent. Id quod procedit ex Soto in 4. dist. 12. quaest. 1. art. 7. col. 5. etiam si prauius sit inde secutura, dummodo absit affectatio libidinis & consensus in eam. Adde ex eod. D. Thoma in vniuersum, causam pollutionis posse esse triplicem: vnam extrinsecam, puta illusionem daemoneis; alteram intrinsecam ex parte mentis, videlicet praecedentes cogitationes turpes; tertiam intrinsecam ex parte corporis, nempe superfluitatem seu abundantiam cibi, vel potus, aut naturae debilitatem. His praenotatis responderetur ad quaestionem aliquot conclusionibus.

Prima est: Cum in homine pollutio secuta ex peccato mortali, sit etiam peccatum mortale, de ea faciendum est Sacramentalis confessio ante Eucharistiae sumptionem. Haec patet per antedicta initio quartae quaestionis. Aduertendum est autem pro praxi; eodem die quo talis pollutio contigit communicare praemissa confessione, non esse de se peccatum mortale, prout ex Palud. habet Syluest. in verb. Eucharistia, 3. quaest. 10. in fine. Et ratio est: quia sublato mortali peccato, si quod inde remaneat impedimentum sumendi Eucharistiam, ipsum non est ex necessitate, sed solum ex congruitate, seu decentia; cuius defectus tantum constituit irreuerentiam venialem; ad quam (iuxta communem Theologorum & Canonistarum sententiam, ut Sotus notat in fine citat. art. 7.) vitandam, siue ut in tali casu decenter communicatio sumatur, sufficit expectasse tempus viginti quatuor horarum. Ab eadem quoque potest excusare interueniens rationabilis causa communicandi: ut quando dies festus exigit Missam celebrari ab eo cui talis turpitudine contigit: aut ipse celebrare debet loco alterius absentis, aut oriretur aliqui aliquid scandalum: ut cum adest tempus, in quo quis ex sua congregationis consuetudine vel statuto, debet cum ceteris communicare, vel pro suo more debet Missam dicere; vel solemnitas festiuitas adest in qua sentit magnam deuotionem & affectum communicandi, vel tempus adest lucrandi lubileum.

Dubitari autem potest: An proposita conclusio procedat quando quis de peccato suo mortali confessus est, antequam ex eo sequeretur pollutio. Ad quod respondendum videtur, non esse quidem necessarium id asserere: quia cum peccatum illud mortale deletum fuerit per confessionem, non manet malitia ipsius, ex qua pollutio mortalis secuta esse censetur: at tamen effectus, tunc quoque eandem conclusionem seruare in praxi: confitendo scilicet ante communionem de tali pollutione, ad expressiorem explanationem grauitatis peccati praecedentis, quam effectus ex peccato ipso secutus manifestat plenius: sicut cum quis vulnerauit aliquem, & statim confessus est, ad expressiorem explanationem grauitatis illius culpa, de effectu ex ea secuto constitetur.

Secunda conclusio est: Pollutionem prouenientem ex causa tantum veniali impedire communionem solummodo ex congruentia. Ratio est: quia solum peccatum mortale in anima perseverans, communionem ipsam impedit ex necessitate, tanquam directe contrarium sanctitati Sacramenti, & ipsius principali effectui, qui est gratia sanctificans.

Tertia conclusio est: Si pollutio sit mere naturalis, contingens absque peccato etiam veniali, non esse quidem de se impedimentum sumendi Eucharistiam, posse tamen ratione suorum effectuum. Haec quoad priorem partem satis patet ex antedictis in praecedent. quaest. 6. quandoquidem de ea tanquam de quadam corporis foeditate iudicandum

est. Quoad posteriorem partem vero patet: quia pollutionis effectus censentur ipsam sumptionem impedire, si in homine maneat: ut foeditas corporis ob indecentiam immunditiei vasis in quo coeleste hoc ferculum excipitur: & distractio mentis, ob indeuotionem, quando pollutionem passus se adhuc sentit ineptum ad res diuinas tractandas; patiendo varias distractiones & mentis euagationes, prout solet vsueneri hominibus vulgaribus, quibus propterea consulenda est dilatio sumptionis Eucharistiae, donec quieti sint, & a talibus impedimentis liberi: licet ad illam non obligentur saltem sub mortali, prout in Summa de Sacramento, num. 81. Franciscus à Victoria expressit: dummodo tamen quantum possunt, colligant se & vniant Deo. Nam etsi patiantur aliquam mentis euagationem, illa tamen, cum nec in se voluntaria sit, nec in sua causa, est absque peccato. Vnde cum occurreret aliqua necessitas, vel specialis utilitas, taliter distractus non tenebitur sacramentum communionem, vel sacrificium differre propter eiusmodi passionem inculpabilem; quamquam cum minori actuali aptitudine & deuotione ad Sacramentum accedens, percepturus non sit forte tantam spirituales dulcedinem, quantum aliqui perciperet.

Imo cum pollutio deprehenditur ex daemoneis tentatione prouenire (ut cum nulla data illius causa solet accedere, eo tempore quo statuit quis communicare) contemnenda est prout Suarez quoque notat in citata disput. 68. sect. 2. vers. Ex hac: entiendo tamen cum reuerentia & deuotione debita, ad tantum sacramentum accedere. Multo etiam magis contemnenda est, si credatur ex causa mere naturali prouenire, omninoque inuoluntaria esse; ut communiter contingit in iis qui ex natura infirmitate patientur diuturnum feminis fluxum; aut ex nimio timore in eam prolabendi, quo aliqui nimium solliciti de ea vitanda in eam prolabuntur; quibus ideo consulendum est, ut ab huiusmodi consideratione animam auertant, & se committant Deo in re quae contingens sine ipsorum consensu in illicitam delectationem, non potest magis foedere animam, quam sputum, vrina, aut aliud corporis excrementum.

Quod maxime inculcari potest personis spiritualibus, & timoratae conscientiae, quibus Deus saepe tale quid contingere permittit ad humilitatem, & maius meritum ipsorum: ut de se D. Paulus testatur, in priori ad Corinth. 12. dicens: Et ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meae, &c.]

Ultima conclusio est: Eodem modo iudicandum esse in hac re de actu coniugali ac de pollutione, cum qua communem habet corporis foeditatem; atque adeo ut possit esse tum peccatum mortale, ut cum quis cognoscit suam tanquam alienam; tum veniale, ut cum quis suam cognoscit praecipue ob carnalem delectationem; tum etiam nullum, ut cum eandem cognoscit tantum causa prolis suscipiendae, vel ad reddendum debitum peturum; ex D. Thoma in citato art. 7. ad 2. & pluribus aliis quos referunt Henriquez in Summa lib. 8. cap. 51. § 3. lit. K. & Thomas Sanchez in lib. 9. de matrimonio, disput. 13. num. 5. In quo tertio casu, si ad communionem accedere velit, suae voluntati relinquitur, in cap. Vir cum propria, 33. quaest. 4. Extra cum casum vero, tum in eodem cap. Tum in pluribus aliis, eadem quaest. 4. saltem ut salubre consilium, praescribitur abstinentia à communionem; intellige vnus diei, iuxta communem Theologorum & Canonistarum, ut ante ex Soto verulimus, sententiam. Talis vero praescriptio ratio esse potest, quod ex eiusmodi actu, quando ex nimia concupiscentia carnis, & affectu voluptatis procedit, oriatur magna distractio, hebetudoque; mentis ad res spirituales: cum qua, etiam delecto iustam poenitentiam peccato, accedere ad Eucharistiam, regulariter habet irreuerentiam venialem: quod Suarez quoque ex D. Thom. & nonnullis aliis notat in eadem disput. 68. sect. 2. in fine. Aduerte obiter, quod etiam admonet à Victoria in fine citati num. 81. bonum quidem esse, ut post Eucharistiae sumptionem vir abstineat à propria vxore; id tamen non esse de necessitate.

QUESTIO VLTIMA.

An ad digne suscipiendam Eucharistiam, necessarium sit suscipientem ieiunium esse.

QUæ huc pertinent Suarez *ibid. sect. 3. 4. 5. & 6.* late persequitur, quæ quam breuissime fieri poterit, ad proximam accommodatæ, complectemur aliquot documentis.

118. Primum est: iure quidem diuino prohibitum nõ esse Eucharistiam sumere post cibum & potum: conuenienter tamen ab Ecclesia præceptum esse, vt tantum à ieiunio sumatur. Prior pars patet ius diuinum, nec scriptum nec traditum habetur; nec ex Christi institutione colligatur, aut ex natura rei, quia Christus illam porrexit Discipulis postquam cænarum esset: nec tale quid est res de se mala. Posterior pars constat ex Ecclesiæ vsu ab Apostolis accepto, vt traditur in cap. Liquido. De consecrat. distinct. 2. & plurimum Patrum & Conciliorum autoritate confirmat Suarez in citata sect. 3. dist. 1. talisq; præcepti conuenientiam repetit. Tum ex Spiritus sancti assistentia, per quam Ecclesia in fide & moribus errare non permittitur.

Nec obicias præmemoratum Christi factum: qua non fuit, vt ipsum in eo imitaremur, sicut nec cum circumcidi aliaque legalia seruare voluit. Tum etiam ex reuerentia huic Sacramento debita: quia inde instruntur fideles corpus Domini diiudicare, seu discernere à communibus cibis, ac etiam ponderare, quod Christus sit primus & præcipuus ipsorum cibus. Vitatur etiam periculum vomitus, mensque liberior est & expeditior ad res diuinas cum deuotione tractandas.

Secundum documentum est, Ieiunium quod ante communionem necessarium est ex Ecclesiæ præcepto, debere esse naturæ, seu quo nihil à media nocte sumptum sit per modum cibi vel potus, ne quidem in modica quantitate, ex cap. Nihil, §. Nullus, 7. quæ sit. 1. aut per modum medicinæ, seu intentione tantum subueniendi alicui occurrenti corporali necessitati. Istud est D. Thomæ 3. par. quæst. 80. art. 8. ad quartum. In quo omnes Theologos conuenire Suarez monet in seq. sect. 4. sub initium. Atque ad eius confirmationem facit Ecclesiæ consuetudo: quæ optima interpretis est legum in ea latarum. Idem tradens Henriquez in sua Summa lib. 8. cap. 49. §. 2. addit id procedere quantumcumque illud modicum non sit nutritiuum, vt papirus; nam nec aqua nutritiua est. Item quantumcumq; illud postquam traiectum est in stomachum, statim euomat: quia ex eo non cessat ratio cibi vel potus sumpti.

De ieiunio natura necessario ad Eucharistiam digne sumendam.

SECTIO I.

119. **A**D huius intelligentiam, notandum est primo, tunc dici aliquid per modum cibi vel potus sumi, quando ore accipitur, & propria actione vitali in stomachum traiecitur edendo vel bibendo: quod quia contingit non tantum cum refectio corporis, sed etiam cum medicina sumitur, vere enim hec comeditur aut bibitur: sicut illius, ita & huius sumptione ieiunium naturæ frangi censetur; non item cum quis deglutit sanguinem, aut alium quemcumque humorem ex capite in os descendentem (quod pluribus in margine citato habet Henriquez in seq. cap. §. 50. 4.) quia tunc nõ vere comeditur, cum non traieciatur in stomachum quod extrinsecus ore sumptum sit: nec etiam cum quis aliquid extrinsecus ore sumit quidem, sed illud casu & præter intentionem deglutit, vt cum quis muscam aut aliquas guttas pluuiæ inaduerterter deglutit, aut cum prægustando iusculum, quod expuit, aut ablucendo os, aliquid cum salua casu & contra intentionem traiecit. Neq; opus est, vt illud sit in saluam conuersum, vt Syluester Eucharistia 3. quæst. 6. habet ex Palud. in 4. distinct. 8. quæst. 2. art. 2. concl. 2. Addit cum Sylu. Suarez ex D. Thoma quantitatem sic sumptam debere esse valde paruum, quia debet ita permisceri saluæ, vt possit cum ea per modum vnus traieci.

Notandum est secundo, de reliquiis quæ manent in ore ex præcedenti die; siquidem casu, & præter intentionem in

stomachum traieciuntur, non ideo solui ieiunium naturæ, quia non sumuntur per modum cibi vel potus, sed per modum saluæ: si vero præuise ab homine deglutiantur ex certa scientia, & intentione, idem ieiunium solui & communionem impediri sensit Palud. Quod Tabiena in verbo Communio scrupulosum iudicat, non tamen Suarez in eadem sect. 4. dicto 2. in fine, censens, quia tunc sumuntur potius per modum cibi, quam per modum saluæ, consulendum esse potius vt exuantur, quam traieciantur. Item cum quis noctu misit aliquid in os, vt saccharum, paulatim deglutendum, si illud duret vsque ad initium sequentis diei, ita vt post mediam noctem aliquas partes illius in stomachum traieciat, solui ieiunium naturæ, tradit Palud. in citata conclus. 2. Et probatur, quia partes illæ sunt cibus, non autem cibi reliquæ, manentes casu in ore, earumq; ex ore stomachum traiectio manducatio est.

Notandum est tertio, quod per cibum aut potum etiam in modica quantitate sumptum soluitur ieiunium naturæ, haberi ex Concil. II. Bracharensi, can. 10. Dum præcipit deponi eum qui non ieiunus, sed quocumq; cibo sumpto oblationem consecrauerit in altari. Et ex Concil. Trid. Can. 1. dum prohibet, ne quis post cibum atque potum quemlibet minimum sumptum, Missas facere præsumat.

Notandum est quarto, quod cum præceptum istud detur tantum de ieiunio naturæ à media nocte vsque ad sumptionem communionis, ab hac per illud non excludi eum qui propter præcedentis diei nimium cibum, perinde est indigestus, ac si eodẽ die comedisset, prout satis significat D. Thomas in cit. quæst. 80. art. 8. ad 5. Neque etiam imponere obligationem aliquam abstinendi à potu post communionem. Quamquam vt D. Thomas *ibidem* ad 6. annotat, deuotio & reuerentia tanto Sacramento debita exigit, vt faceret ille cibum prophano communique cibo non facile miscetur, ex cap. Tribus, de consecrat. distinct. 2. & ex cap. Si consilierit, De accusat. vbi puniatur Sacerdos, qui cum præcedente nocte in taberna fuisset, nec post dormiuisset, Missam dixerit, non quod sit necessarium inter sumptionem communis cibi & sacrae communionis interuenire somnum, iuxta communem sententiam teste Nauar. in Enchir. cap. 21. num. 53. sed oboneratum adhuc cibis stomachum, in impedimentum deuotionis & reuerentiæ requisitæ ad tanti Sacramenti debitam susceptionem. Exigit quoque eadem deuotio ac reuerentia aliquam temporis moram poni in gratiarum actione post communionem, aliaque pia occupatione, qua Christo à nobis suscepto ante exhibeamus aliqua religio obsequia, quam ad alia diuertamus; cuius exhibitionis proxim trademus in sine sequentis capitis.

De necessitate ob quam licet non ieiuno Eucharistiam sumere.

SECTIO II.

TERTIUM documentum est, interdum necessitatem hominis, & reuerentiam Sacramenti excusare ab obseruatione præcepti Ecclesiastici de quo agimus. Ratio est, quia cum sit positiuum, non obligat tam strictè, quin aliquando cesset obligare; & tunc maxime, cum vel necessitas hominis, vel reuerentia Sacramenti id exigit. Quia enim in introductum est in spiritualem vtilitatem hominis, & reuerentiam Sacramenti, non debet contra illas militare.

Necessitas autem hominis, eaque sola, ob quam potest quis communicare non ieiunus, contingit ex communi Doctorum sententia, prout tangit Suarez in memoria. dist. 68. sect. 5. in initio: quando in mortis articulo constitutus debet accipere viaticum, nec potest sine graui detrimento, aut eius periculo probabili (quod Medici iudicio expendendum est) ieiunus expectare tempus commodum, nec in tempus impetium; id est, quale expediret ad reuerentiam Sacramenti, ac quod non ferret magnam difficultatem in eodem Sacramento habendo. Atque ad talem necessitatem propositum præceptum non extendi offendit cum recepta consuetudo Ecclesiæ; tum etiam ratio. Nempe quod alioqui tale præceptum impediret ad impletionem diuini præcepti, de sumenda Eucharistia, quod obligat in mortis articulo, si vnquam alias ac constituto in maxima necessitate, tolleretur auxilium opportunum.

anum, sibi que debitum: quorum neutrum de intentione præcipiens fuisse, certum est.

Procedit autem istud, non tantum in casu mortis naturalis, sed etiam violente; quando neque hæc ipsa differri potest, nec communio anticipari, tunc enim eadem est necessitatis ratio, quæ in articulo mortis naturalis.

Si quæras: An liceat illo modo sæpius communicare in eadem ægritudine? Respondetur distinctione, (vt in ead. sect. respondet Suarez, & consentit Henricus pluribus aliis citatis in memorato lib. 8. cap. 50. §. 1.) nempe si ægrotus post sumptum viaticum breui solum tempore in vita perseveret, non esse illi sæpius dandum hoc Sacramentum post cibum vel potum; quia tunc nulla est mortalis necessitas, quæ censeatur urgere. Si vero perseveret diutius, vt ad octo vel decem dies, primum esse sentire, quod Ecclesia prohibere nolit ipsum post cibum vel potum communicare, si moraliter loquendo non possit ieiunare. Nam maxime indigente ope & subsidio tanti Sacramenti ad vincendas occurrentes tentationes & peccandi pericula superanda, nec valentem præstare quod præcipitur: pia mater Ecclesia non videtur velle suo præcepto, cum tanto spiritali dispendio adstringere.

Hic occurrit notandum, sententiam Ioan. Maioris fuisse, quam referunt & reiciunt Franc. à Victoria De Sacrament. num. 83. & Sotus in 4. distinct. 12. quæst. 2. art. 8. colum. penult. licere Sacerdoti iam sumpto cibo consecrare (clanculum tamen) propter necessitatem infirmis; idque sine facris vestibus, & sine Missa, per sola verba consecrationis, ita vt Sacramentum non sumat, sed solum porrigat infirmo, imo si hostia ex azymo desit, posse buccellam panis fermentati consecrare. Reiciendi autem ratio bona est, quam habet Suarez in eadem sect. 5. dubio 2. quod id repugnet communi Ecclesiæ consuetudini, & reuerentiæ huic Sacramento debite, prout de se patet. Sed si omnia rite seruentur, excepta circumstantia ieiunij, maior difficultas est; non liceat Missam celebrare, vt subueniatur proximo: qui aliqui excessus est de vita sine viatico. Eam latius tractat Suarez ibidem: & quamvis partem affirmantem probabilitate non carere censeat, negantem tamen (cum recepta Ecclesiæ consuetudo adimplatur) sequitur cum Franc. à Victoria & Soto ac Nauar. consentitque Henriquez dum in præced. cap. 46. §. 1. in fine, pluribus in margine citatis lib. D. ait, non licere Sacerdoti non ieiunio celebrare vt alios communicet, licere autem (ad lib. idem in seq. §. 2.) Parochio ieiunio & contrito secundam Missam celebrare, vt morientem subditum communicare valeat: nisi aliunde sit impedimentum.

Cæterum pro praxi prouisum est istiusmodi difficultati per illud quod ab Ecclesia præscribitur in cap. Presbyter. De consecr. distinct. 2. & communis consuetudo habet, vt semper seruetur Eucharistia pro infirmis, ne contingat eos priuari tam necessario subsidio, tollaturque difficultas eam habendi in promptu.

De reuerentia Sacramenti Eucharistia, ob quam licet non ieiunio ipsam sumere

SECTIO III.

122. **Q**uod attinet ad reuerentiam Sacramenti Eucharistia, tres sunt præcipui casus in quibus ea excusat communicantem post cibum & potum. Primus est, quando aliqui grauis irreuerentia irroganda esset Eucharistia; vt quia combureretur, aut alias iniuriose tractaretur veniens in manus hæreticorum, aut aliorum infidelium: vel alia simili de causa. Secundus est, quando aliqui sacrificium Missæ relinqueretur imperfectum. Sic enim quando Sacerdos loco vini infundit aquam calicis, nec id aduertit, donec illam sumpsit, consumpta iam sacra hostia, debet iterum calicem vinum infundere, illudque consecrare & sumere, vt sacrificium perficiatur. De quare D. Thomas 3. part. quæst. 83. art. 6. ad 4. & cum eo alij, quorum meminit Henriquez lib. 8. cap. 50. in margine lib. N. Vbi & reicit eorum sententiam qui dixerunt tunc particulam hostiæ mixtam illi aquæ esse ore reddendam: nam id valde indecens est. Præterea quando Sacerdos sumpto iam cibo vel potu, siue per malitiam, siue per inaduerentiam dicit Missam: facta enim iam consecratione panis, non potest desistere ab inchoato sacrificio, donec illud

perficiat; & sic non ieiunus communicare cogitur: quod dignè facere potest poenitens, vt patet de suo peccato. Antè consecrationem autè, ex D. Thom. ibid. ad 2. tutius est ipsi recedere ab altari, quam Missam inchoatam persequi, cum id fieri potest sine infamia & scandalo; quod raro contingit, ita vt plurimum ea de causa sit prosequenda Missa inchoata.

Denique cū Sacerdos dicens Missam cōsecrato iam Christi corpore, ita morbo corripitur, vt sacrificium inchoatum perficere non possit, ipsum debet ab alio perfici ex cap. Nihil 7. quæst. 1. sique desit Sacerdos ieiunus, debet alius perficere etiam si non ieiunus, ex D. Thom. ibid. ad 1. & ex aliis quorum meminit Henriquez in cit. cap. 50. lit. O. Circa quod in §. 3. addit, si tale quid contingat Episcopo celebranti in Pontificalibus, nec haberi possit alius Episcopus, Sacerdotem non Episcopum posse quod superest Missæ perficere absque Pontificalibus, quæ non pertinent ad substantiam Missæ. Item si celebrans deficiat sumpta iam vtraque specie, nihil debere ab alio perfici, cum nihil desit de necessitate sacrificij.

Tertius casus est, quando necessarium est, vt Sacerdos huius Sacramenti reliquias sumat post iam sumptam ablutio- nem: plerumque enim fit vt ante eam illi non aduertatur, neque possint facile seruari in crastinum: quo casu Ecclesiam voluisse prohibere ne illæ sumerentur, probabile non est; præsertim cum sumptio ea, tantum sit circumstantia, & quasi complementum actionis consecrandi ac coniuuij sacri in ea peracti: ad quam actionem qui ieiunus accessit satisfecit præcepto Ecclesiæ, etiam si in ea priusquam totum sacramentum consumat aliquid aliud deglutiat.

Id quod Suarez in eadem disput. 68. sect. 6. cap. 2. illustrat exemplis casuum in quibus soluitur naturæ ieiunium traiectione vini, quam consummatione totius sumptionis sacramenti Eucharistia. Primum est, cum in die Parasceues pars hostiæ consecrata in vinum coniicitur cum eo sumenda. Secundum est, cū in Missa hostiæ particula ad mixta sanguini, hoc hausto remanet in calice, in fuso enim vino, quod cōuenientius est, quàm immisso digito, ad labium calicis trahitur vt sumatur. Tertium, quando saluæ defectu hostia sic hæret palato, siue Sacerdotis, siue alterius communicantis, vt trahere non possit, nisi accepto vino, vel aqua: quod item conuenientius est, etiam pluries, facere, quam digito propellere. In quibus casibus aliquid vini sic sumpti, ordinariæ ante Sacramentum trahitur in stomachum. Doctrinam hanc tenentes authores idem Suarez citat: & contrariam aliorum notat procedere, quando tales reliquie sumuntur per modum reuerentiæ communionis: vt fieri posse ex eo constat, quod in illis vere sit totus Christus. Alias vero tales reliquias sumi posse illo quo diximus modo, etiam si grandiuscula sint: quia in ea re solum attendendum est quod sint pars proxime oblati sacrificij, ad cuius consummationem pertineant, prout ante propositum est.

Quod si residua essent ex alio sacrificio; aut ex eodem quidem, sed ipso penitus peracto, vt cum Sacerdos iam recessit ab altari: quoniam earum sumptio non haberet rationem prædictæ consummationis, sed distinctæ communionis; consultius est, vt idem Suarez addit, illas reseruare: nisi casus contingeret similis, primo supraposito, in quo non possent seruari sine irreuerentia maiore, quam committatur sumendo post sumptum aliquid alterius cibi, vel potus: nam tunc ratio dicitur potius sumendas esse, quam tali irreuerentiæ exponendas. Nec obstat Ecclesiæ præceptum, quod quia institutum est pro reuerentia Sacramenti, non debet contra eam militare.

Si quæras: An huiusmodi reliquie dari possint laicis communicantibus, postquam sumperunt ablutio- nem? Idem respondet negatiue; quia eorum actio communicandi censeatur omnino consummata per primam sumptionem Sacramenti, ideoque si eam sumptio reliquiarum sequatur, cum & ipsa sit vera communio separatim facta; contingeret post primam communionem iterum communicare, quod non permittitur, vt nec post primam Missam dicere secundam. Vnde patet ne quidem ante ablutio- nem dandas illis esse, nisi moraliter loquendo dentur ita continenter, cum iam sumpta hostia, vt vna tantummodo moralis communio esse, merito censeatur.

Si rursus quæras: An post Missæ sacrificium dispensans

populo

123.

populo Eucharistiam possit tales reliquias sumere? Idem ad huc respondet, si sint particulae tunc consecratae pertinentes ad sacrificium quod celebravit, posse sumere, quia tota illa est una actio moralis. Si vero sint particulae in alia Missa consecratae, consultius esse se servetur, sicut prius servabatur; quam ut ita fumantur. Addit alius citatis Henriquez in prius memorato cap. 50. §. 2. Sacerdotem, si post horam à tempore ablutionis reperiat reliquias aut formulas ab aliis preparatas, debere illas referuare in sacratio, si que id non possit fieri, ut cum celebrat in Eremitorio, licere illi eas sumere, etiam post interuallum, dum manet in altari.

CAPVT VII.

De ratione qua digne sumatur sacrosancta Eucharistia, ad spiritualis gustus suauitatem ex Christi praesentia sentiendum.

S V M M A R I V M.

124. Dignitas maxima sacrosanctae Eucharistiae, quae est motiuum summae reuerentiae ei exhibendae.
125. Ratio procuranda eiusdem reuerentiae.
126. Ratio procuranda et humilitatis, cum ad Eucharistiae sumptionem accedendum est.
127. Ratio timorem (cum quo item accedendum est) temperandi spe diuini auxilij.
128. Non obstat ea spes quin preparationi animae incumbere debeamus.
129. Fines sacrosanctae Eucharistiae, memoria recolendi.
130. Occupatio intellectus in consideranda summa Dei bonitate, sapientia, & potentia relucente in Eucharistia.
131. Occupatio eiusdem in remouendis rationem humanarum impedimentis occurrentibus aduersus fidei veritatem de eadem Eucharistia.
132. Varij effectus Eucharistiae, ex quibus potest excitari voluntas ad illius desiderium, & quasi famem.
133. Quali amore redamandus Christus dans se nobis in Eucharistia.
134. Quantam ostendat in hac, sui erga nos amoris magnitudinem.
135. De agendis ipsa communionem.
136. Agenda post communionem.

Hic ratio, prout à viro quodam pio obseruatum est, consistit primo in procurando, tum reuerentiam, tum humilitatem, tum etiam timorem spe temperatum; cum quibus conuenit accedere ad tam diuinum, ipsis etiam Angelis tremendum, Sacramentum. Deinde sancte occupando memoriam, mentem, & voluntatem: prout exigit res tanti momenti, prohibitis sensibus & appetitibus sensitiuis, ne illi vagentur, nec isti tumultuentur, sed timore & reuerentia aduenientis caelestis hospitii compellantur in officio manere. Denique in agendo ea quae decent, siue in ipsa sumptione, siue post eam.

De procuranda reuerentia.

S E C T I O I.

124. **P**rimum omnium ante communionem recolendi, seruatque in gestibus & externo habitu modestia, debemus procurare interiorum reuerentiam, concipiendo mente, quam possumus sublimem, de tanto Sacramento, tam ab Angelis quam ab hominibus adorando, existimationem; nimirum verè certissimamque fidei actum elicendo, quo firmissime credamus Christum in Eucharistia contineri. Namque si de ea, ut olim Hebraei de manna, interrogas, quid est hoc? sicut Moyses illis respondit Exod. 16. Iste est panis quem dedit vobis Dominus ad vescendum,] ita tibi Christus, qui veritas est, nec falli aut fallere potest, respondebit ex D. Ioanne cap. 6. Hic est panis de caelo descendens. Ego sum panis viuus, qui de caelo descendi,] & Matth. 26. Accipite & comedite, hoc est corpus meum.] Quam igitur suscipienda est Eucharistiae dignitas, in qua Dei effusa in nos bonitas per immensam suam sapientiam, infinitamque potentiam sub accidentibus exiguae buccellae panis, mirabili inauditoque artificio accommodate

ad nostrum vsum, coarctauit Christum: ita ut illum verissime contineat, qui haeres est vnuerforam;] ad Hebr. 1. Cui data est omnis potestas in caelo & in terra] Mat. 28. Quem Deus exaltat, & dedit illi nomen quod est super omne nomen, & in nomine Iesu omne genu flectatur, caelestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris,] ad Philip. 2. In qua gloria sicut facie ad faciem videndum se exhibens Beatorum panis est (de quo Luc. 14. Beatus qui manducabit panem in regno Dei) ita in Eucharistia dans se fide cognoscendum, cibus est viatorum. Id quod Iacobus exultans fidelis chorus, seu Catholica Ecclesia proficitur canendo, Ecce panis Angelorum factus cibus viatorum, &c. Proficitur pariter dum per publicos suos ministros nomine totius populi, certis horis (quia non potest continue) laudes coram eo diuinas decantant; itemque dum institutione festorum, erectione templorum, horumque exornatione, & ministrorum ac ministeriorum, ac caeremoniarum varietate & maiestate, atque aliis quibus potest modis honorem & gloriam ei exhibendam curat; ad imitationem eius quae sursum est. Hic rusalem mater nostra, ad Galat. 4. in qua laus, honor & gloria sine vlla intermissione Christo datur ex cap. 4. Apocalyp.

Procuranda igitur est Eucharistiae reuerentia, mentem erigendo, expendendoque feriori consideratione, quam dignum, quamque praestans sit illud quod nobis in eo porrigitur. Est enim Christus corpus sanctissimum, ex Virgine integerrima integerrimum, opera & artificio admirabili Spiritus sancti formatum, perfectissimum, rationi obsequentissimum ex materno vtero sine matris dolore, & sine vlla virginalis claustrum fractione egressum; cuius tactu depulsi sunt diuersi generis morbi ab hominibus, iuxta illud Luc. 6. Omnis turba quae rebat illum tangere, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes] cui obsecuta est aqua, ambulanti super illius vndas, sicut & caelum & terra, quando ipso patiente Sol & Luna obscurata sunt, & petrae scissae; quod post fusas nostrae causa lacrymas, perpeffas molestias & ignominias, toleratos labores itinerum, famis, sitis, vigiliarum, vinculorum, verberum, sputorum, coronae spinicae, & supplicij crucis: translatum est in caelum, & ad dextram Patris omnipotentis collocatum: idque cum quanto maiestatis & gloriae splendore, ineffabile est, & arcanum; quod excedens omnem mentis nostrae captum, humili silentio venerandum est: Atque cum tam glorioso corpore simul portigitur, nobis viuificans ipsum, anima gloriosissima, quae ex primo momento suae creationis, diuinae naturae intuitione beata fuit, gratia ac donis Spiritus sancti sine mensura abundans, tanquam inexhaustus thesaurus omnium honorum caelestium, de cuius plenitudine ceteri omnes acciperent,] ex cap. 1. Ioan. Virtutibus praeterea omnium pulcherrimis ac prestantissimis ornata, & meritis innumerabilibus maxima. Quinetiam (quod infinitis partibus dignus est) diuinitas porrigitur, cui hypostatice id ipsum corpus & anima illud informans vniuntur, ita ut in Eucharistia agnosci debeat rerum omnium creator & supremus Dominus, omnis boni auctor, perfectionum magnitudine & numero infinitus, maiestate supra quam cogitari potest augustissimus, & idcirco cum omni animi submissione adorandus, & tanquam excedens omnem mentis nostrae captum humiliter suscipiendus potius, quam parum caute dispiciendus; ne, iuxta Sapientem Proverb. 25. scrutatores maiestatis opprimamur à gloria.

De procuranda humilitate.

S E C T I O II.

126. **S**ecundo loco procurare debemus humilitatem, quae Christus in ordine ad hoc Sacramentum commendauit, cum illud instituitur Discipulorum pedes lauit, seque exemplum dedisse ait, ut facerent quemadmodum ille fecit, Ioan. 13.]

Expendendo igitur, quod in nobis ad vilem corporis conditionem, accedat animae (etiam peccatis per confessionem expiatis) miser status, ob tot, tamque varias ad peccata propensiones, quibus est obnoxia; demittamus nos, atque erubescamus coram Deo, ponderantes quam in digni simus, ut nostri